

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Министерство образования и науки РД
МКОУ "Кокрекская СОШ "

РАССМОТРЕНО

Руководитель МО

Ниматулаева П.А.

Протокол №1 от «29» 08
2023 г.

СОГЛАСОВАНО

Заместитель директора
по УВР Абасова АШ

Протокол №1 от «01» 09
2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родная (аварская) литература»

для обучающихся 10-11 классов

ПРОГРАММАЯЛЪЕ БАЯН

*ХалтIул программа гIуцIун буго гъоркъохъеб шқолалъул авар мацIалъул
программаялъул қъочIодалъун.*

*Авар мацIалъул программа ҳIадур гъабуна Г.I.Т.I. Тахо-Годил үIаралда бугеб
ДагъистанаIалъул гIемиябгин үIех-рехалъул педагогиқияб институталъул мацIазул
секторалъ. Программа гIуцIана Вакилов Х.I.С., Хамзатиов А.Гъ.*

*Дагъистан Республикаялъул лъайкъеялъул министерствояль тасдикъ гъабураб.
МахIачхъала: НИИ педагогикаялъул издательство.*

*Авар мацIалъул тематиқияб план гIуцIун буго учебниқалдаса « ДагъистанаIалъул
адабият хрестоматия 10 қл.».*

Авар адабият: А. Хамзатов ва С. Хайбулаев

СагIазул қъадар:

Авар адабият: 34

Анқыида жаниб сагIазул қъадар:

Авар адабият: 1

***Х қлассалда тIоритIулел қIалзулал ва ҳъавулаI ҳIалтIабазул аслиял
тайпаби.***

*ПасиҳIого художествияб литература үIали. Жинца бицине ва ҳъвазе бугеб
хабаралъе (қIалъаялъе) план гIуцIи.*

*Малъараб асаralда (яги чанго асаразда) тIасан жиндирго пикруги загыир
гъабун, сочинениял ҳIадури (хъванги бициунги).*

*ҮIалдохъабазул жидергозаIиматалъул, гъез обществоялье гъабулеб
пайдаяб ҳIалтIул бициарал творческиял сочинениял ҳъвай.*

Цо яги чанго литературияб асаralда тIасан қIалъай ҳIадуризе.

*Жинциаго үIаларал тIахъазе, ҳал гъабураб фильмалъе, сценалда бихъараб
пьесаялье қъимат қъезе (рецензия ҳъвазе).*

***Лъаялъул ва бажариялъул раҳъаль X-XI қлассазул үIалдохъабазда цере лъолел
тIалабал.***

ҮIалдохъабазда лъазе ққола:

*С ДагъистанаIалъул литературиялда жаниб XIX гIасруялда ққарал тарихиял лъугъа-
бахъиназул ҳаслыи батизе ва бицине;*

*С поэтазул асаразул ҳаслыи, миллияб литература цебетIезабиялъулъ гъез лъураб
бутIа;*

*С гIурус литературиялъул дарсазда малъараб литературияб теориялъул баяназдаса
пайда босизе;*

С рекIехъе лъазаризе риҳъизарурал асаral.

Шалдохъабазухъа бажаризе ққола:

I

Ә хъвадарухъанас риҳъизаруле лъугъа-баҳъиназул сурат цебечIезабизе;
 Ә художествияб ҳаслъиги ҳIисабалде босун, малъараф асараптъул анализ гъабизе;
 Ә асараптъул гIуцIи, лъугъа-баҳъиналъул раҳас героязул образал, сипатияб қалам
 дандекъан, асараптъул идея ва художествияб
 ҳаслъи разызе гъезул бугеб қIвар батизе;
 Ә асараптъул героясул ҳасият-гIамалъе қъимат қъезе, үо яги чанго асараптъул героял
 дандеккун, гъезул гIаммал ва ҳасал

рахъал ратизе;

Ә асараптъул герояздехун, гъенир ққолел лъугъа-баҳъиназдехун авторасул бербалагъи
 батизе;

Ә малъарал асарапти қъоңIое росун, авторасул творчествоялъулги гъесул рухIияб
 дунялалъулги ҳурхен چезабизе;

Ә үIалараб асараптъе жинца қъолеб қъимат қъучIаблъун гъаруле ҳIужжаби рачине;

II

Ә художествияб асар пасихIо үIализе;

Ә жиндири қIалзулаб ва хъавулаб қIалъаялъе план гIуцIизе;

Ә батIи-батIиял тайпабазул сочинение данде гъабизе (бицунги ҳъванги);

Ә захIматалъул темаялда творческиял сочинениял ҳъвазе (жидерго ҳIалтIул
 ҳIалбихъялъул қъучIалда);

Ә учителасул лекциялъул, литературияб қритикаялъул, риҷIичIизе бигъаял гIелмиял
 мақъалабазул қъокъаб ҳIасил ҳъвазе;

Ә үо яги қIиго, лъабго асарапта тIасан доклад ҳIадуризе;

Ә Жинцаго үIалараб тIехъялъе, бихъараф қиноялъе, спектаклялъе, выставкалъе
 қъимат қъун, ҳъвазе;

№	Дарс къураб къо		Дарсил тема	Дарсида гъаруле ишал	Роқъобе хIалтIи
	план-да рекъон	хIакъи- къаталда			
1	05.09		<u>Халкъияб қIалзул гъунаралъул асарап.</u> «ПартIу ПатIима». Устное народное творчество	Фольклоралье баян къей. КочIол мисалияб қIали бихъизаби. КочIол анализ гъаби.	КечI пасихIо үIализе. КочIол гIадатаб анал. ҳIад.
2	12.09		«Надир-шагъ щущаҳъ виҳҳизавиялъул хIакъальуль тарихияб баян. КочIол мисалияб қIали бихъизаби. Шалдохъаби үIализе тами. КочIол анализ	Надир-шагъ щущаҳъ виҳҳизавиялъул хIакъ-ль доклад ҳIадури. КочIол анализалде ҳIад.	

				гъаби.	
3	19.09		«Гъайбатай Бика» «Бахтикал кечI». «Песня Бахтики»	КучIдул пасихIго цIализе. КучIдузул аслияб тема, пикру батизе.	Къокъаб хIасил бицине.
4	26.09		17-18 гIасрабазда хъвалулаб адабият. Литература 18-19 века	«17-18 гIасрабазда хъвалулаб адабият» доклад цIализе.	Суалазде хIадурлъизе.
5	03.10		<u>19 гIасруялъул 50-60 соназда аваразул лит-ра.</u> <i>Инхоса ГалихIажияв «Гақълудал ралъад». Алигаджи из Инхо «Море разума»</i>	Хъвадарухъанасул творчество. ГалихIажиясул поэзиялъуль насиҳIам, лирика, сатира. КочIол тема ва аслияб пикру бати.	ГалихIажиясул гIумруялъул хIакъ. доклад хIадур гъабизе. КочIол анализалде хIадурлъизе.
6	10.10		«Муқъур сурмияб миққи» «Балагъея, йоқъулей!»	КочIол мисалияб цIали биҳъизаби. ЦIалдоҳъаби цIализе тIами. КочIол гIадатаб анализ гъаби.	Тъум. 55-56 КучIдул цIализе, аслияб пикру, тема батизе.
7	17.10		«Гъурмадул берцинлъи гIун» «БагIарбилил хъала» «Яс бечедазе қъезе боқъаразе»	КочIол мисалияб цIали биҳъизаби. ЦIалдоҳъаби цIализе тIами. КочIол гIадатаб анализ гъаби.	Тъум. 57-59 «Баг1. хъала» рек1ехъе лъазабизе.
8	14.11		<u>ГалихIажиясул заманалъул аваразул поэтал.</u> <i>Ганхил Марин «Чарчурал гъудузул мугъал рекизе», «Дуда чIор реҷIаяв», «Зигара буго»(Элдарилав ҳведал).</i>	Маринил гIумру ва творчество. КучIдузул мисалияб цIали. Пема ва идея бати, анализ гъаби.	Хъвад. биогр. бицине. КучIдузул тема ва идея батизе.
9	21.11		<u>19 гI. ахиралда ва 20 гI. авалалда авар адабият.</u> <i>ЧанқIа (БақъайчIиса Тажудин) «Гулишатиде»</i>	Хъвадарухъанасул гIумру ва творчество. КечI цIали. ЦIалдоҳъаби кечI цIализе тIами.	КечI цIализе, тема ва идея батизе.
10	28.11		Класстун қъватIисеб цIали <i>ЧанқIа «Берцинлъиялъ ясазе», «ПIалхIатил йоқъулей»,»Роқъул қъеци».</i>		
11	05.12		ХъаҳIабросулъа МахIмуд «Мақъу», «Эбелги ясги». Махмуд из Каҳаб росо «Сон»	МахIмудил гIумру ва творчество. КучIдул цIализе. Пема ва аслияб пикру батизе.	МахIмудил биография-рефэрят. «Мақъу» тема ва идея батизе.

12	12.12		«Марям».	ПасиҳIго цIализе. КочIол анализ гъабизе.	КочIол анализалде хIадурлъизе. 7 куп. рекIехъе льзабизе.
13	19.12		«Гишкъул цIеца», «РекIел гъаваялъул гъундул рихханин».	КучIдузул мисалияб цIали бихъизабизе. ЦIалдохъаби цIализе тIами. Анализ гъаби.	Тъум. 155-160 КучIдул цIализе.
14	26.12		<u>ЧанқIал ва MaxIмудил</u> заманалъул поэтал. Пелеқъа Этил ГIали «Билараб гIакдаде», «Гъудуласде».	ППеренчехъ, бутI, мачуял, гIарщ, гугъар, шинқIил, тIех, чиллай	КучIдул цIализе. Тема ва идея батизе.
15	09.01		Ятим Эмин «Огъ, нильер гIумру», «Тъаб дунял», «1877 сон», «КумекахIи». Ятим Эмин «Наша жизнь»	Харамзада, хъами, рөгъо, чурхъарав, къавм, гъир, ритIухъльи	Хъв-л гIумру. КучIдул цIализе, цояб рекIехъе бицине.
16	16.01		«Dir рақIбати гъабулезде», «Эминил васият». «Завещание»	Рогърал-мацIаз, расен, ялгъуз	КучIдул цIализе , анализалде хIадурлъизе
17	23.01		«Сунда щиб рекъолеб?», «Эминги иоқулейги», «Огъ, панаяб дуниял!»	Сардар, тамихI, шигIру, гIузру, инагъдилев, шавкъ	КучIдул цIализе , анализалде хIадурлъизе
18	30.01		<u>ЛъарагIазул адабият</u> Йирчи Тъазахъ «Сибиралдаса қагъат».	Къерхарал, гарацI, гукур, къор, щукIдул	КочIол идеино- тематикияб анализ. Хъвад. гIумру.
19	06.02		«Бихъинчи қинав вуқIине кқолев», «БатIияб меҳ».	Ханжар, барты, алхұнареb, икъбал, рекIқI, гъансито, янгъиз, ҳашаб, ҳарадизе	Гъум. 209-211
20	13		«ГIакъиласул сабру биххуларо», «Асхар -Птау».	Мали, гарацI, гIад гъабизе, залим, зарра, бүгътан	Гъум. 211-213.
21	20.02		<u>Йирчи Тъазахъил</u> заманалдаса ҳадуб 19 <u>гIасруялъул ахиралде</u> <u>лъарагIазул адабият.</u> МухIамадапанди ГIусманов «Къоял батIиял руго», «ЯхI», «ПIагъур лъуравицинаv чи», «Узденчиясул боцIи».	РекIқI, пасалъи, иҳтияр, чамгIалаб, лахIту, мискъал, узденчи	Тъум. 214-215.
22	27.02		Манай ГIалибеков «Нижер тIадчагIи»,	ГIакIа, тақъсир, питна, инқар, мочIу,	Гъум. 216-218

			«Хәқимзабазул иш», «Ақсаялъул ясазул гәрз».	щар, гавур	
23	05.03		Зайнулгәбид Батимурзаев «Халқъалъул цөвөхъанаасде», «Къоқъа радалго ана», «Рогъалил үІва». «Утренняя звезда»	Язихъаб, тавакқал, къобухәраб, хъетулең руғо	Тъум. 219-220.
24	12		«Диңа қечI ахJулаан», «Доб борхатаб магIарда», «Dir бадиб хъуҗъ лъугъана», «Дидегө гъабураб», «Векъарухъанаасде», «Бечедасде».	Михир, гәкIа, бегавул, батрақ, согIаб, пурүү, пинкъ, мақъар, җалигъун	Тъум. 222-225.
25	19		Класстун къват1ибехун ц1али Внеклассное чтение		
26	2.04		Калам цебет1езаби Развитие речи		
27	9		Батырайил заманаалъул даргиязул поэзия.	Чабжъен, гъоркъичел, инқар, рөгъо, маҳIрумлъи	Тъум. 230-236.
28	16		<u>Лақазул адабиятталдаса</u> Хасан Гузунов «Түнкілгі үІулақъоги» Лақсқая литература	Піламур, низIмат, бақъуч, қыор, қын, мигъльизе, тIом	Хъв-л гIумру. КүчIдузул тема ва идея.
29	23		Къуркълиса Ызаза Къоқъал күчIдул. СагIид Габиев «Аниш», «Мурад».	Мокъруқ, гIодонақIқJ, ғула, бекI, қъоно, қор, хъирим, қъарну, сирт, парс, расалъи, гIалах-гIалхал	Хъв-л гIумру. КүчIдузул тема ва идея.
30	30.04		Тъарун СагIидов «Тъалайчи». «Кузнецы»	Пұрут, чагур, малгIун, рибаъчи, чIагIа, разI	Бицине. Тъум. 243-254.
31	07.05		«Тъалайчи». «Кузнецы»	ХъегIизе, перело	Бицине. Тъум. 254-264.
32	14.05		<u>Табасараназул адабиятталдаса</u> Къалухъа Мирза «Ханасе жаваб», «Айғыралде», «Халқъалде ахIибай».	Пири, узден, ҳарбуқъ, тIукъби, алмас, нақу, наслу	Хъв-л гIумру. КүчIдузул тема ва идея.
33	21.05		<u>Къалухъа Мирзал заманаалъул табасараназул поэтал</u> Твандик Жигер «ЗахIиматаб заман».	КъунтIи, қъатIра, жан, најас, бег, ахIмақъ, лағъ, гIалах,	Хъв-л гIумру. КүчIдузул тема ва идея.

		<i>Пәннің алдағаса Үргүж «Ле, мисқин».</i>	
34	28.05	<i>Малъараб ғамлъизаби. Обобщение пройденного</i>	

*11 классалық
авар адабияталау
тематикияб план.*

ПРОГРАММАЛЫК БАЯН

*ХалтIул программа гIуцIун буго гъоркъохъеб шкоалъул авар мацIалъул
программаялъул қьочIодалъун.*

*Авар мацIалъул программа хIадур гъабуна Г.I.Г.I. Тахо-Годил цIаралда бугеб
Дагъистанаlъул гIелмиябгин цIех-рехалъул педагогицияб институтаlъул мацIазул
секторалъ. Программа гIуцIана Вакилов Х.I.С., Хамзатиов А.Г.Б.*

Дагъистан Республикаялъул лъайкъеялъул министерствояль тасдиқъ гъабураб.

МахIачхъала: НИИ педагогикаялъул издательство.

*Авар мацIалъул тематицияб план гIуцIун буго учебникалдаса « Дагъистанаlъул
адабият хрестоматия 10 кл.».*

Авар адабият: А. Хамзатов ва С. Хайбулаев

СагIазул қъадар:

Авар адабият: 34

Анкъида жаниб сагIазул қъадар:

Авар адабият: 1

*Х қлассалда тIоритIулел қIалзулал ва хъавуал хIалтIабазул аслиял
тайпаби.*

*ПасиҳIго художествияб литература цIали. Жинца бицине ва хъвазе бугеб
хабаралъе (қIалъаялье) план гIуцIи.*

*Малъараб асаralда (яги чанго асаразда) тIасан жиндирго пикруги загыир
гъабун, сочинениял хIадури (хъванги бицунги).*

*ЦIалдохъабазул жидерго захIиматалъул, гъез обществоялье гъабулеб
пайдаяб хIалтIул бицарал творческиял сочинениял хъвай.*

Цо яги чанго литературияб асаralда тIасан қIалъай хIадуризе.

*Жинцаго цIаларал тIахъазе, ҳал гъабураб фильмалъе, сценалда бихъараб
пъесаялье қъимат қъезе (рецензия хъвазе).*

*Лъаялъул ва бажариялъул раҳъалъ X-XI қлассазул цIалдохъабазда цере лъолел
тIалабал.*

ЦIалдохъабазда лъазе кқола:

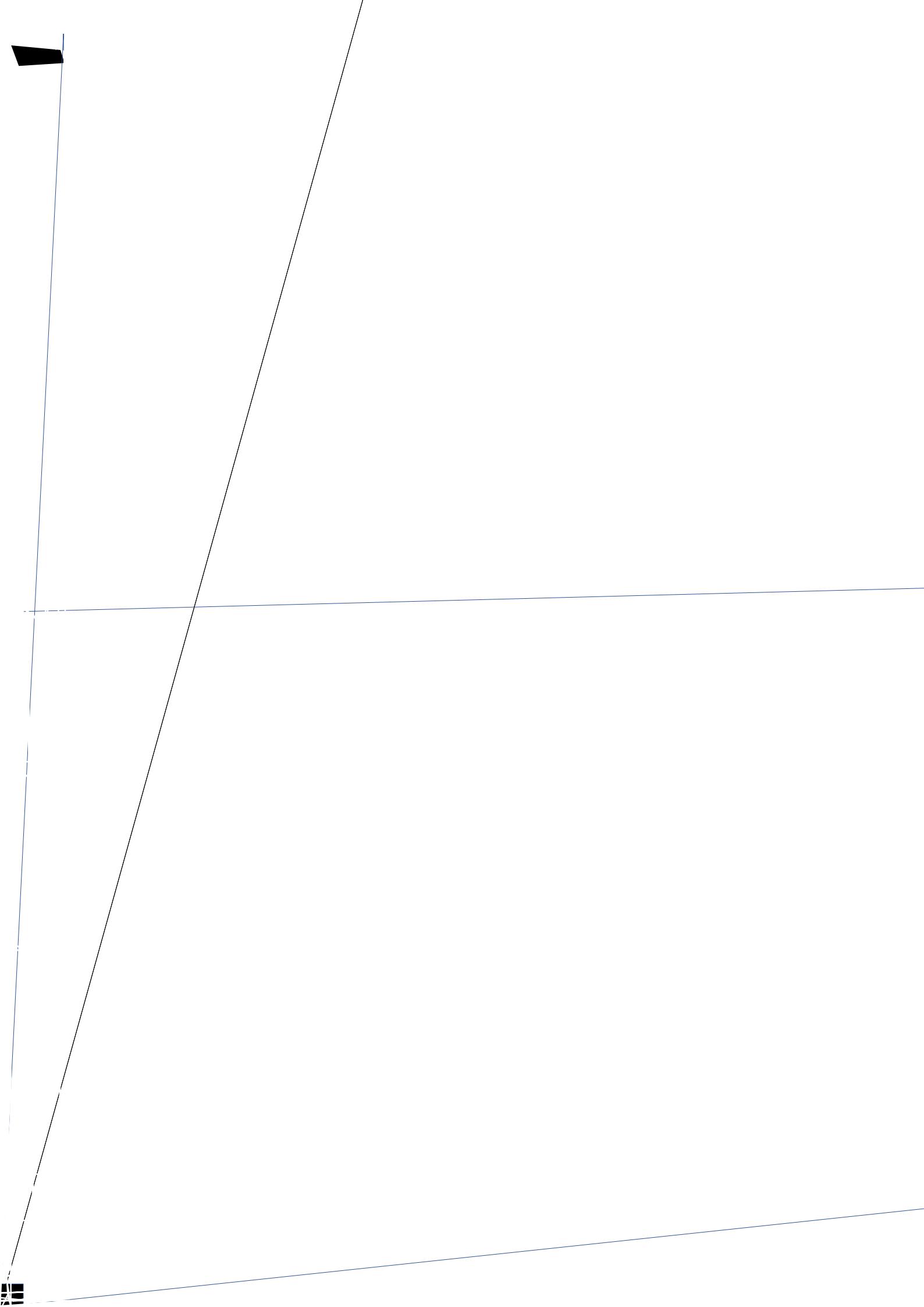
*С Дагъистанаlъул литературиялда жаниб XIX гIасруялда ққарал тарихиял лъугъа-
бахъиназул ҳаслыи батизе ва бицине;*

*С поэтазул асаразул ҳаслыи, миллияб литература цебетIезабиялъуль гъез лъураб
бумIа;*

*С гIурус литературиялъул дарсазда малъаral литературияб теориялъул баяназдаса
пайдабосизе;*

С рекIехъе лъазаризе риҳизарурал асаral.

ЦIалдохъабазухъа бажаризе кқола:

9.09		Тексталкүн маълиze асарал. СтІал Сулейман «Эркенлъи», «Октябральул революция». Сулейман Стальский «Свобода»	гара-чІвари, тІехъгун хІалтІи	хъв-л гУумру, кучІдузул анализалде хІадурлъизе
		«Муллабазде» «Бечедал чиновникал».	кучІдул цАали, тІехъгун хІалтІи	кучІдузул анализалде хІадурлъизе
		«ХІалтІухъан». «Нильер къуват».	гара-чІвари, тІехъгун хІалтІи	цАализе, анализалде хІадурлъизе
		Калам цебетІезаби Сочинение «Советиял миллиатазда гъоркъоб гъудуллъи тІегъай».	сочинение хъвай	
		Цадаса ХІамзат «Гисинил гъвел кечI» Г. Цадаса.	лекция, гара-чІвари, тІехъгун хІалтІи	гъум. 53-59 суал. ва тІадкъ. хІадурлъ.
		«Советазде щал ришизе кколел?» «ХІамабагъадурлъи» «Маргарул росабазде дандеккүн Москвациялъул гІунгутІаби».	гара-чІвари, тІехъгун хІалтІи	суал. ва тІадкъ. тІад хІалтІи.
		«Балагъальул гъамас». «Сундук бедствий»	гара-чІвари, тІехъгун хІалтІи	I-II пардав рол. бикъун цАализе
		Класстун къватІисеб цАали. ХІамзат «Кіодоласул ын». классное чтение		цАализе
		Хажиев «манасе хвел», «ан тІагІинавизин», «нельни нильехъ».	лекция, тІехъгун хІалтІи	идейнияб тематикияб анализалде хІадурлъизе
		Капиев «ураб буттаяльул раб бетІер. тіев	тІехъгун хІалтІи	гъум. 111-114
		Галуров «уроп	лекция, тІехъгун хІалтІи	анализалде хІадурлъизе
		«тая».	тІехъгун хІалтІи	анализалде хІадурлъизе
			тІехъгун хІалтІи	анализалде хІадурлъизе
			тІехъгун хІалтІи	рекІехъе бицине
			тІехъгун хІалтІи	гъум. 126-135

			Абулмуслим Жафаров		
18	30.01		«Куркъбал ругеб хъачагъ». «Крылатый браконьер»	тIехъгун хIалтIи	«Вехъасул хабар» бицине
20	06.02		Класстун къватIисеб цIали. А. Гъапуров «Наги Нецаги», «Ихдал кеч1». Внеклассное чтение	тIехъгун хIалтIи	цIализе
22	13		Обзоралье асарал. 1946-1990 соназда Дагъистаналъул миллияб адабият. Дагестанская литература 1946-1990гг	лекция, накъит, тIехъгун хIалтIи	доклад хIадур гъабизе
23	20.02		Къияс Мажидов ШахгIамир Мурадов Анвар Аджиев Юсуп Хаппалаев МухIамад Шамхалов.	лекция, тIехъгун хIалтIи	цIализе
24	27.02		Калам цебетIезаби Сочинение. Дагъистаналъул поэтазул кучIдузуль ВатIан хиральтиялъул асар.(жидецаго тIасарищарап кIиго-льабго поэтасул асаразул къучIалда)	сочинение хъвай	
25	05.03		Расул ХIамазатов «Хъулбузул хIакъальуль». Творчество Р.Гамзатова.	лекция, накъит, тIехъгун хIалтIи	суал. хIадурлъизе
26	12		«Васигат».	тIехъгун хIалтIи	кочIол анализалде хIадурлъизе
27	19		«Гъудулзаби цIуне». «Берегите друзей»	тIехъгун хIалтIи	кечI пасихIго цIализе, суал. хIадурлъизе
28	2.04		«КечIали щайгурин, щибаб рагIиги».	тIехъгун хIалтIи	рекIехъе лъзабизе
29	9		АхIамадхан Абубакар «ХъахIаб сайгак». Ахмедхан Абубакар «Белый сайгак»	накъит, мультимедия, тIехъгун хIалтIи	II бетIер бицине
30	16		«ХъахIаб сайгак». «Белый сайгак»	тIехъгун хIалтIи	III бетIер бицине
31	23		Муса МухIамадов «Бакъдасел» къисаялдаса новеллаби. «МагIарухъе сапар».	лекция, накъит, мультимедия, тIехъгун хIалтIи	«МагIарухъе сапар» бицине
32	30.04		Фазу ГIалиева «Къолбол мугъру».	Мультимедия, лекция, гара- чIвари, тIехъгун	гъум.326-332 бицине

		Ф. Алиева «Родовой герб»	хIалтIи	
33	07.05	«Къолбол мугъру». «Родовой герб»	тIехъгун хIалтIи	гъум. 333-340 бицине
34	14.05	Мухамад Ахмадов «Эркенаб гIакълу». М.Ахмедов «Свобода мысли»	лекция, тIехъгун хIалтIи	пасихIго цIализе